

En sømands historie

Af KNUD MORTENSEN

Min morfar, der hed Andreas Jørgensen¹), var født 1855 i Oxenbøl, Vestervig sogn. Han var en af Thisted bys gamle kendte skibsførere fra den tid, da Thisted ejede en stor sejlskibsflåde. Efter at han i sine unge år havde fået en god uddannelse som praktisk sejlskibssømand og havde taget styrmandseksamen fra Aalborg Navigationsskole, sejlede han et par år som styrmand med skonnertbrig "I. P. Larsen" fra Aalborg, som gik i fart på Brasilien. I 1884 kom Andreas Jørgensen atter til sin fødeegn og fik en skonnert, "Dorthea", at føre fra Thisted. I 1886 var han på rejse fra Portugal til Danmark med en ladning salt, og den lange rejse var lykkeligt udført helt op til Skagerrak, hvor skibet blev overrasket af en hård storm. Rigningen blev sejlet over bord og kaptajnen med sit mandskab måtte

Kaptajn Andreas Jørgensen

forlade skibet og blev optaget af en finsk bark. Den 7/1 1887 rejste han til Norge, hvor han på rederiet Lunds vegne købte et træbarkskib, "Elida" af Tønsberg. Dette skib førte han indtil 1890, da det blev solgt til Rønne, hvortil han ankom med en ladning kul fra Cardif. Derefter rejste han til Liverpool, hvor han for samme rederi købte en tremastet jernskonnert, der fik navnet "Elida". Med dette skib lastede han stykgods til Brasilien, hvorfra han bragte en ladning

brændte ben tilbage til Liverpool. Lastede her igen stykgods til Brasilien, hvor han indtog en ladning huder til Havre i Frankrig. Sejlede fra Havre til Plymouth, hvor han lastede pibeler til Hamborg, hvortil han ankom kort før jul 1893. Under skibets ophold i Hamborg var Andreas Jørgensen en tur hjemme i Thisted. Hele besætningen bestod af folk fra Thisted, og blandt det afmønstrede mandskab var hotelejer Poulsens ældste søn Johannes, som havde været ombord, siden skibet blev købt i Liverpool. Under Jørgensens ophold i Thisted lovede han Poulsen at tage dennes yngste søn Marinus med som skibsdreng.

Efter at "Elida" havde indtaget en fuld ladning stykgods til Maracaibo, afgik det tirsdag, i begyndelsen af februar, sammen med barken "Lake Simcoe" fra Hamborg med slæbebåd og lods ned ad Elben. Da det blæste en hård storm af vest, ankrede "Elida", efter lodsens ordre, udfor Cuxhaven, omtrent ved Elbens fyrskib nr. 3, hvor man kvitterede slæbebåd og lods. "Lake Simcoe" ankrede udfor

fyrskib nr. 4. Her lå de resten af ugen. Søndag den 11. februar, hen på eftermiddagen, faldt barometret stærkt, og luften så truende ud, hvorfor kaptajn Jørgensen besluttede at lette anker og sejle længere ind på Elben, men straks efter at ankeret var lettet og sejlene sat, løjede vinden af til ganske stille. Strømmen var da udgående, og for ikke at komme længere ud på Elben måtte man igen ankre. Et kvarter efter, at ankeret var i bund, blæste det op med orkanstorm af VSV, og da det var umuligt at komme under sejl, blev anker nr. 2 stukket i bund med kættingen på tamp på begge ankrene. Efter nogle timers forløb knækkede begge kættinger, og man satte så meget sejl som muligt for at komme længere op på Elben, men skibet tog grunden på Kraut Sand, omtrent tværs af Cuxh aven, hvor det straks efter grundstødningen løb fuldt af vand. Mandskabet måtte gå op i mesanriggen, hvor det tilbragte 12 á 14 timer. Også "Lake Simcoe" løb på grund, men sank ikke. Redningsbådene "Køln" og "Ester" samt slæbebådene "Goliath", "Borkum" og "Texel" søgte forgæves at nå ud til de strandede skibe, af hvilke "Elida" allerede var kæntræt. Den ene af redningsbådene fyldtes med vand, og de tre dampere måtte til sidst drive for vejret.

S/S "Elida" i Thisted Havn.

Mandag morgen den 12. februar, da det blev lyst, sejlede slæbedamperen "Texel" ud fra Cuxhaven for at redde besætningen, men ved Klosenloch løb den på grund og kæntruede, 1 mand af besætningen druknede. Straks efter prøvede redningsbåden "Køln" at få forbindelse med vraget, men det mislykkedes.

Mandag aften o. kl. 6 slæbte

"Terschelling" en redningsbåd op i nærheden af "Elida", og denne gang lykkedes det at få den 7 mand store besætning bragt i redningsbåden, men den måtte holde af for vejret op ad Elben, hvor den ved Ottendorf optoges af det hamburgske fregatskib "Flottbeck", og her blev natten tilbragt.

En halv time efter ankomsten til "Flottbeck" døde Marinus Poulsen, antagelig af udmattelse og forfrysning. Hans hue var blæst af, da de sad i rigningen. Tirsdag morgen blev mandskabet og liget sejlet til Cuxhaven af damperen "Enak" – "Lake Simcoe"s mandskab blev reddet af slæbedamperen "Goliath" og skibet senere slæbt i havn.

Marinus Poulsens lig blev sendt hjem til Thisted og begravet på Søndre Kirkegård.

"Elida" var forsikret for 40.000 Mark.

¹ Andreas Jørgensens historie bragtes i Havnefogedbladet i 1936. Den indeholdt en del fejl, som min morfader rettede, hvorfor den her bragte gengivelse har de rigtige oplysninger.

Skommersten "Elida" for fulde sejl – øverst. Og nederst – "Elida" efter forliset på Elben.

I 1895 købte rederiet Lund en lille trædamper, som fik navnet "Elida" og Andreas Jørgensen som kaptajn. Med dette skib gjorde han mange rejser til Hamborg og tyske østersøhavne, indtil 1899, da han kvitterede dette skib, som kort tid efter blev oversejlet af den tyske krydser "Gazelle" og sank ved Stollergrund F/S på rejse fra Hamborg til Horsens med hvede.

I 1899 blev Andreas Jørgensen fører af dampskibet "Swarland" af Aalborg, der gik i fast fart mellem England, Skotland og Aalborg med kul. Skibets ejer var firmaet A. Abel, Aalborg. "Swarland" havde tidligere været passagerskib, og mange, fra næsten alle egne af Nordjylland, tilbragte en dejlig sommerferie ved at få lov til at tage med "Swarland" på en Englandsrejse.

Med "Swarland" fik Andreas Jørgensen lejlighed til at udøve broderkærlighed på søen. Det var en mørk stormfuld decemberdag. "Swarland" arbejdede sig langsomt vestover gennem Nordsøens oprørte vande, da den vagthavende styrmand på kommandobroen observerede en sejler langt i læ, som hejste signalfag og herigennem gav underretning om, at skibet var i havsnød. Kaptajn Jørgensen lod straks holde ned mod det nødstedte skib, som viste sig at være en norsk brig, der efter alt at dømme snart ville forsvinde i den våde grav. Trods den høje søgang lykkedes det at sætte "Swarland"s ene redningsbåd på søen, og under såvel kaptajnens som mandskabets udviste sømandsdygtighed blev hele den norske skibsbesætning reddet.

I de 11 år, Andreas Jørgensen, var kaptajn på "Swarland", foretog han 367 rundrejser mellem Aalborg, England og Skotland.

I 1910 tog han afsked med søen og fik ansættelse som havnefoged i Thisted, men måtte i 1924 tage sin afsked på grund af en meget alvorlig gigtsygdom.

Andreas Jørgensen var medlem og medstifter af "Foreningen af Havnefogeder i Danmark", som blev oprettet i 1916. På sin guldbrillupsdag i 1937 blev han udnævnt til æresmedlem af foreningen.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy, Mors og Vester Hanherred 1987, side 47-51).